

Naplójegyzetek XXV.

Gyermekek a templomban

Gyakran előfordul, hogy a hívek mise után őszintén felháborodva panaszozzák, hogy egy gyermek sírásával, szaladgálásával, úgymond, megzavarta a szentmisét. „Hogy lehetnek ilyen tapintatlanok a szülők? Ha nem tud még tisztességesen viselkedni az a gyerek, akkor nem kell elhozni. Csak megzavarja mások áhítatát.”

Sokszor felmerülő kérdés, hogy helyük van-e a szentmiseáldozatba tudatosan még bekapcsolódni nem képes kicsiknek a templomban. Vagy jobb, ha csak akkor hozzák el őket a szüleik, amikor már tudják, hogy hol vannak, és hogyan illik viselkedniük?

Nem kísérlem meg elméleti szinten megválaszolni ezt a kérdést, sem meghatározni azt az életkort, amikor egy kisgyermeknek már biztosan helye van a szentmiséken. Megtette ezt két évezreddel ezelőtt a legilletékesebb. Márk és Lukács evangéliumában is olvashatjuk: „¹³ Ekkor kisgyermeket vittek hozzá (Jézushoz), hogy megérintse őket, a tanítványok azonban rájuk szóltak.¹⁴ Amikor ezt Jézus észrevette, megharagudott, és így szólt hozzájuk: »Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa. [...]«¹⁶ [...] átölelte és kezét rájuk téve megáldotta őket. (Márk 10,13-16)» Jézus tehát haragudott, amiért tanítványai el akarták távolítani a közeléből a gyermekeket. Példaként állította eléjük a kicsiket. Persze, nem a csöndet megtörni igyekvő csínytevőket. Ha egy gyermek a templomban szántsándékkal komiszkodik, és viselkedésével kellemetlen helyzetbe akarja hozni a hozzátartozóit, legtöbbször valamely sérelméért akar bosszút állni. Esetleg pont azt igyekszik megtorolni, hogy akarata ellenére elhozták a szentmisére.

Ezek szerint csak akkor vigyünk el gyermekeinket, unokáinkat a templomba, ha maguk is jönni akarnak? Annyi biztos, hogy erőszakkal sehova se vigyünk őket. Jobb, ha feldúlt lélekkel, harag-

gal a szívünkben sehová sem megyünk. Ha nem tudtuk gyerekeinket felkészíteni a szentmisére, ha veszekedés támadt köztünk, beszéljük meg azt minél előbb egymással, jussunk el minél előbb a kölcsönös megbocsátásig. Bárhová indulunk, megbékélve és örömmel induljunk, akár gyerekekkel megyünk, akár egyedül.

Hogy ez nem lehetetlen, arra sok jó példát láthatunk ma is templomainkban. Elég, ha azokra a földből alig kilátszó, fehér ministránsruhába öltözött óvodásokra és kisiskolásokra gondolok, akik kettős sorokban, áhítattal vonultak be a nagypénteki, nagyszombati szentmisére, és az oltár körül végigasszisztáltak a kétórás szertartást. Követték a liturgiát, amikor kellett, letérdeltek, felálltak, gyertyatartóval sorakoztak, bekísérték a szent keresztet, a harangok visszatértek pedig komoly arccal, lelkesen rázták csengőjüket. Pontosan tudták a helyüket és a feladatukat, jól fel voltak készítve az ünnepi szertartásra, nem megzavarták, hanem mindannyiunk számára megszépítették azt.

De gondolhatunk azokra a családokra is, amelyek rendszeresen három-négy gyermekükkel együtt jönnek a templomba. A legkisebb olykor végigszalad a padsor mellett, altatókendőcskéjét szorongatva vigyorog, majd visszafut a szüleikhez, hogy valamelyikük ölében elnyomja az álom. A nagyobb óvoda már nem futkos, legfeljebb a pad alá lebukva egy sorral előbbre mászik a nagytestvéreihez. A szülők pedig egyikükkel sem veszekednek, nem rángatják őket a helyükre. Tudják, hogy nem akarják megzavarni a szentmisét, csak egy kicsit levezetik a fölösleges energiáikat. És mindezt csendben teszik, ahogy a szülők is csendben, mosolyogva, egy-egy simogatással irányítják őket.

Ferenc pápa mondta egy alkalommal, hogy akit a templomban felhangzó gyermeksírás zavar, az a legjobban teszi, ha kimegy a szent liturgiáról. Előregedő társadalmunkban nem is kívánhatunk magunknak üdvösebbet, mint hogy minél több gyermekhang hallatsszék a szentmiséken is.

A kereszthalál és a feltámadás távlata

– Ennek nem lett volna szabad megtörténnie – érezzük, meg is fogalmazzuk magunkban, valahányszor Jézus Krisztus kínszenvedése és kereszthalála eszünkbe jut. Ez az esemény máig képes fájdalmat és szégyent ébreszteni mindenkiben, aki számára az igazságérzet és az együttérzés nem ismeretlen fogalom. Aki felelősséget érez saját fajtája, az ember iránt. Az a megrendülés, lelki teher, amelyet a jézusi tragédia miatt hordozunk, növeli a saját sorsunk, a gyermekeink, unokáink sorsa iránti aggodalmunkat. Mert tudjuk, hogy Jézus sorsa nem egyedi, elszigetelt sors, tudjuk, hogy a történelem folyamán hány-szor, de hány-szor történtek és történnek hasonló gyalázatos bűnök. Mi ellen? Legtöbbször, mint Jézus esetében: az igazság ellen. Aki úgy hiszi, hogy van kellő hatalma, ereje, anyagi eszköze ahhoz, hogy az igazságot eltakarítsa az útjából, és vele szembeállítsa és érvényre juttassa a saját érdekeit, az nem átallja megrágalmazni és hamis vádak alapján megsemmisíteni az igazság odalán álló embertársait. Aki erőszakot akar tenni az igazságon, az hajlandó erőszakot tenni azokon az embereken is, akik az igazság oldalán állnak. Hány, de hány ilyen történetről hallottunk már az életünk folyamán. Van, akit a hitéért, van, akit a származásáért, mást az uralgó ideológiával, politikai hatalommal szembeni meggyőződéséért üldöztek és üldöznek, akartak és akarnak megtörni, sorstársai megtagadására kényszeríteni. Jézus Krisztus halála és feltámadása óta is, de már az előtte lefolyt évezredekben is hány-szor, de hány-szor!

Jézus tragédiáját felemeli és új fénybe helyezi feltámadása, megvilágosítja számunkra keresztáldozatának lényegét. Ezáltal érthetjük meg, hogy miért engedte az Örök Atya szent fia sorsának tragikus beteljesedését, miért szolgáltatva ki őt az emberi féltékenységnek, gonoszságnak, árulásnak. Jézus önként vállalt kínszenvedése és kereszthalála megdicsőíti az igazságukért ártatlanul elpusztított milliók áldozatát, megdicsőíti mindazoknak az életét és halálát, akik saját érdekeiket nem helyezték családjuk, népük, emberi közösségük, istenhitük érdekei elé, akik azonosulni tudtak a bajban lévőekkel, a megalázottakkal és megszorítottakkal. Jézust Isten szeretete-

tének, irgalmának és igazságosságának hirdetése miatt pusztították el. De az igazság nem szállt sírba vele, mert az nemcsak az ő lelkébe, de mindannyiunk lelkébe be van oltva, mert hitünk szerint lelkünket fogantatásunk pillanatában maga az Igazságos Isten teremtette.

Jézus kereszthalála tehát, távlatában tekintve, megváltásunk záloga: egyrészt igazolja és megdicsőíti mindazokat, akik a történelem kezdetétől napjainkig ártatlanul szenvedtek el embertársaiktól üldöztetést és kínszenvedést, Istenhez emeli minden korszak hőseinek és mártírjainak a sorsát, és isteni útként jelöli meg életáldozatukat. Másrészt feltámadásával távlatot nyit nemcsak a meggyilkoltaknak, de mindannyiunknak is. Feltámadása bizonyítja, hogy az emberi lét nem ér véget a földi megpróbáltatásokkal, hanem nyitva áll az örök élet felé, ahogy az isteni lét is az örök életben gyökerezik. Az isteni igazságosság érvényesülésének ez a biztosítéka. Ezért az érte vállalt kínszenvedés és halál nem egyszerű balsors, nem is okatlan áldozat, hanem az örök élet kapujának megnyitása mindannyiunk előtt.

Út menti kereszt

Már a középiskolás osztálykirándulások során felfigyeltem arra, hogy országszerte hány és hány régi, út menti keresztet, Szűz Mária- vagy Szentháromság-szobrot, hálaemlékművet látni. Úgy hozzátartoznak ezek a szelíden zöldellő, mozgalmas tájhoz, mint a dombok alján vagy a patakpartokon futó fasorok, mint a búza-, kukorica- vagy szőlőtáblák, mint a kisebb-nagyobb falvak, présházak, nyaralók látványa. Ha nem sajnálja az ember az időt, és megáll, kiszáll a járművéből, és megnézi a keresztet, szobrok lábazatán található feliratot, meggyőződhet arról, hogy szinte minden esetben magánszemélyek, szülők, házaspárok állították ezeket az alkotásokat életük valamely szerencsés eseményének emlékére. A hálaadás jelképei ezek, amelyekkel állítatódik egy-egy baleset vagy természeti csapás elhárítását köszönték meg a teremtő Istennek, a megfeszített Krisztusnak, Szűz Máriának vagy védőszentjüknek. Annak, akinek a bajban a védelmét kérték, és akinek a megmenekülés kegyelmét tulajdonították.

Általában nem tudni, hogy kinek a keze munkája egy-egy hálaemlékmű, de valószínű, hogy helyi vagy környékbeli mester készítette annak idején, olykor két-háromszáz évvel ezelőtt. Szépségük az egykori kőfaragók, népművészek tehetségét dicséri, bizonyítva, hogy Pannónia földjén is virágzott az a keresztény művészeti hagyomány, amelynek katedrálisait, magasrendű alkotásait Európa-szerte megcsodálhatjuk.

A mi régi, jeles mestereink sokszor névtelenek, és nem is a múzeumok őrzik remekeit, hanem az utak mentén, a szántóföldeken vagy falusi templomokban, kálváriákon találhatjuk meg a műveiket. Az alkotások nem carrarai márványból, hanem szerényebb, olcsóbb, hazai nyersanyagokból, a környéken bányászott síklósi, süttöi, budakalászi vagy egyéb mészkőből készültek. De mintáztak annak idején fémből, fából is fogadalmi szobrokat. A fémlapra festett alkotások, az úgynevezett „pléhkrisztusok” sokfelé láthatók ma is. Olasz Ferenc fotóművész, filmrendező, aki megszállott gyűjtőmunkával Kárpát-medence-szerte sok-sok népi szakrális szobrot örökített meg, Dicsértessék című albumában kétszáz emlékezetes pléhkrisztust sorakoztat fel. A legrégebbi alkotások azonban kőből készültek, és különös varázsukhoz a szabad ég alatt eltöltött több száz tél és nyár napfénye, szele, esője-hava is hozzátette a magáét.

Ezek a patinás emlékművek legtöbbször nemcsak a szépségükkel, nemcsak a régi mesterek vallásos ihletével hatnak ránk, de az egykori állítatók szándéka is megrendítő: a nagylelkű felajánlás, amellyel kifejezték köszönetüket életük egy-egy szerencsés fordulataért, valamely nagy baj, betegség elmúlásáért. Fel kell tennünk a kérdést, hogy eleink méltányos gondolkodása, hálaadó fogadalmi miért állnak olyan távol mai mindennapi gyakorlatunktól. Manapság, ha valamilyen eredményt elérünk, az érdemet legtöbbször saját magunknak tulajdonítjuk, és ha valamilyen bajból szerencsésen kilábalunk, akkor is a saját ügyességünkkel, erős alkatunkkal, szerencsénkkel szeretünk büszkélkedni magunk és mások előtt. Divatba jött az önteltség, az önimádat, és megfertőzte a gondolkodásunkat. Pedig, ha jobban belegondolunk, rá kell döbbernünk, hogy annak a sokféle impulzusnak, amely az életet, a mi életünket is meghatározza, nemhogy urai, de

ismerői sem vagyunk. Mert nem is lehetünk. Ahhoz, hogy ezek közt valamelyest is eligazodjunk, gubancaikba bele ne botoljunk, csapdáikba bele ne essünk, szükségünk van annak a segítségére, aki nálunk jóval messzebbre lát, és ismer mindeket a kezdet kezdetétől. Ha nem is tudjuk egy-egy évszázadokon át fennmaradó kőkeresztet kifejezni hálánkat a kapott segítségért, de fontos, hogy legalább néhány köszönőszót, szívből jövő, őszinte imádságot elmondjunk értük.

Akciók a világhálón

– Ez a világháló! Azt hittem, hogy nincs nagyobb időrábló, mint a televízió, és tessék... Itt van ez a világháló... A fiatalokat szinte rabul ejti... – mondja egy ismerősöm, jó ötvenes asszony.

– Mi baj van vele? – kérdezem egy kicsit állszent módon, mert én is ismerem a dolog sötét oldalát, ha nem is sokszor botlom bele.

– Egyszerűen nem lehet mit csinálni. Arról nem beszélek, hogy a munkahelyen sem tudom normálisan ellenőrizni azt, hogy aki a számítógépén dolgozik, épp mit nézeget. Hogy a munkájához kell-e az, amit böngész – mert ilyen is előfordulhat –, vagy éppen másról van szó. De például a nagylányom is, aki mindig dicséri, hogy mi mindent le tud szedni a világhálóról a tanulásához, most, amióta vége lett a vizsgaidőszaknak, ugyanúgy nem tud a képernyőtől elszakadni, mint előtte. Késő estig azt nézegeti, hogy hol mit lehet kedvezményesen megvásárolni. Ez is szenvedélybetegség, hidd el!

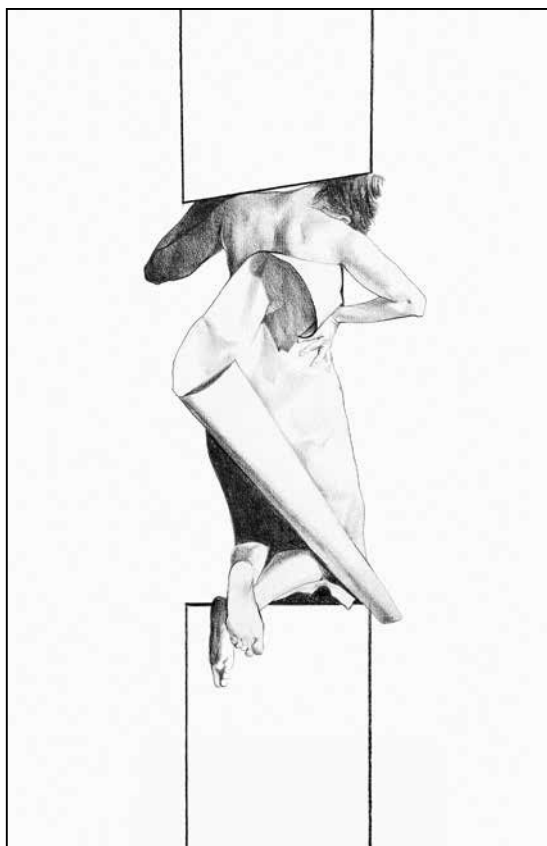
Valóban az. Nekem is vannak ismerőseim, akik, ha találkozunk, legtöbbször olyan hírekkel állnak elő, hogy hol vettek valamit a megszokottnál ennyivel meg annyival olcsóbban. Mondják az elképesztő akciós árakat, várakozón néznek rám, de én nem tudok elképedni az óriási fogáson, többnyire csak bután pislogok. Mert amióta a család idősebb tagjai sorra elmentek, és a háztartásukat nekünk kellett felszámolni, nem az a gondunk, hogy mit vásároljunk, hanem az, hogy mit tudnánk elajándékozni.

Komoly sikerekről nem beszélhetek ezen a téren, mert nem elég régiek az öröklött holmik ahhoz, hogy a családból vagy a környékről valakinek fájjon a foga rájuk. Ha meg akad köztük,

mondjuk, egy Singer varrógépasztal, arra meg azt mondják a gyerekek, hogy: „Na, ez jó lesz nekem, majd ha lesz saját lakásom, vagy majd ha nagyobb lesz a lakásunk. Addig jó helyen van itt, nálatok.”

– Tegnap, amikor hazaértem – folytatja a történetet ismerősöm –, nagy számolásban találtam Annácskát, mellette a padon meg két degesz bevásárlószatyor. Megkérdeztem tőle, mit számol ennyire. „Képzeld el, egy csomó pénzt megtakarítottam” – válaszolta. „Hogyhogy?” – kérdezem tőle kételkedve. „Épp most adtam össze a mínuszokat! Nézd meg, itt van a régi ár, és itt, alatta a mínusz. Több mint huszonötezer forintot spóroltam.” Átveszem tőle a számlaszalagokat, amelyeken mindenütt aláhúzogatta a megtakarított összegeket. Büszkén mosolyog. Én meg magamban azon szörnyülködöm, hogy mi mindenre nem sajnálta a pénzét ez a lány. „Már olyan régen akartam venni egy ilyen cipzáros kardigánt – mutat egy valóban szép, piros csíkos darabot. – És nézd, volt hozzávaló lábszárvédő is. Igaz, csak ősszel fogom felvenni, de ennyi-

ért... nagyon megérte, nem?” „Hát... az biztos...– helyeseltem. Biztos, hogy nagy szüksége van ilyesmire egy csinos fiatal lánynak.” De aztán belém villant mégis valami: „Ide figyelj! – mondtam neki –, én jobb módját tudom a takarékoskodásnak.” Magam elé vettem a számlákat, és a mobilon belenyomkodtam én is a számológépbe az akciós árakat. Végeredményül a mínuszoknak jó háromszorosa jött ki. „Látod, ha mindezt nem költöd el, az lett volna az igazi megtakarítás!” „Te ezt nem érted – mondta elszomorodva. – El sem tudod képzelni, mennyit vadásztam ezekre a cuccokra. Inkább meg kellene dicsérned, hogy milyen jól tudok vásárolni.” Hát én meg is dicsértem. Nem akartam még értetlenebbnek látszani azzal, hogy elsorolom: ha számolná a világhálós vadászattal eltöltött idő értékét is, amikor a nagyszerű akciók miatt nem ment edzésre, nem látogatta meg a nagymamáját, nem olvasott el egy jó könyvet, nem beszélgetett a barátnőjével, stb. – ezek mellett a veszteségek mellett még jobban eltörpülne annak a csalóka megtakarításnak az értéke!

Múzsza